

Evidenčný list nehmotných pamätihodností mesta Hlohovec

Miesto: Hlohovec, Urbánok

Príležitosť: Púť k sv. Urbanovi v Hlohovci – Vinárske tradície v Hlohovci

Časový údaj: 25. máj – sviatok sv. Urbana

Typ pamätihodnosti: nehmotná

Názov: **Pamätné dni – Púť k Sv. Urbanovi v Hlohovci – Vinárske tradície v Hlohovci**

Popis:

PÚŤ K SV. URBANOVI – JE PODNES DEŇ PRETRVÁVACÚCIM DOKLADOM TRADÍCIE HLOHOVSKÉHO VINOHRADNÍCTVA

Tradícia pestovania vína a vinohradníctva je v Hlohovci, ako aj v celej Malokarpatskej oblasti, hlboko zakorenená. Práva a povinnosti vinohradníkov v Hlohovci upravuje listina Mikuláša Konta z roku 1365, ktorou sa vyrovnáva so svojimi poddanými zo Starého Hlohovca. V listine sú presne určené práva a povinnosti obyvateľov Starého Hlohovca a časť listiny sa zaoberá aj vinohradmi v Hlohovci.

Napríklad pri vysádzaní viníc sa majú Hlohovčania riadiť zvyklosťami mesta Trnavy t.j. po vysadení vinice z nej nemusia 12 rokov platiť nijaké poplatky. Po 12 rokoch ale musia odvádzať z každej štvrtiny viničnej pôdy raz ročne jeden okov vína. Na území Hlohovca bol tiež slobodný predaj vína, tzn. že ani kupujúci, ani predávajúci nemusel platiť žiadne poplatky, mýto ani tridsiatok.

O rozšírení viníc a vinárstva v okolí Hlohovca svedčia aj pečate obcí s vinohradníckymi symbolmi (Dvorníky, Tekold'any, Tepličky, Sasinkovo a i.).

V 19. stor. dosiahlo vinohradníctvo v Hlohovci a jeho okolí vrchol a vína miestnej produkcie boli vysoko cenené. Nitrianska župa bola vďaka produkcii hlohovského vinárstva druhým najväčším producentom vína na Slovensku. V 20. stor. produkoval víno najmä veľkostatkár Steiner. V medzivojnovom období to bol najmä Ferdinand Fussmann – najväčší producent vína na Slovensku v 30. rokoch 20. stor., František Belžík a Adolf Hollosy.

Vinohradníctvo sa neodmysliteľne spája aj so sviatkom sv. Urbana (25. máj) a inak tomu nebolo ani v Hlohovci a okolí.

Sv. Urban je patrónom a ochrancom vinohradov, vinohradníkov, vinárov a dokonca aj debnárov a krčmárov. Vinohradníci ho uctievali, modlili sa k nemu za jeho priazeň a podporu a predovšetkým sa snažili vyprosiť si ochranu svojej úrody vo viniciach. Okolo sôch sv. Urbanov sa ovíjali girlandy rozvinutej vinnej révy, kládli nádoby s vínom k jeho nohám.

Mnohé obce si postavili nad sochami sv. Urbanov kaplnky alebo ich stavali na vyvýšené stĺpy alebo piliere a usporiadavali k nim procesie v deň sviatku sv. Urbana. Ak však sv. Urban „nepriinesol“ priaznivé počasie, ľudia sa naňho často rozhnevali, polievali ho špinavou vodou, blatom alebo ho vliekli po zemi a hádzali do potoka.

Inak tomu nebolo ani v Hlohovci. Najznámejšia socha sv. Urbana stála na vŕšku nazývanom Urbánok. Samotná socha stála na podstavci, nad ktorým bol postavený altánok. K tomuto svätcovi sa každoročne v máji konali púte, procesie a deti prinášali „májovky“ – čerešňové halúzky, vinohradníci sochu ozdobili najkrajšími strapcami hrozna a k nohám mu kládli nádoby s vlnajším vínom. Súčasťou púte bola aj vysviacka vín a bohoslužby pri „Urbánku“, po ktorých sa konala veselica pre dospievajúcu mládež.

A ak boli vinári nahnevaní a v máji prišli napr. mrazy, zhodili sochu z podstavca. (socha sv. Urbana z vŕšku Urbánok sa dnes nachádza vo Vlastivednom múzeu v Hlohovci).

Tradícia vinohradníctva a pestovania vína v Hlohovci sa zachovala dodnes, rovnako ako púte na Urbánok k sv. Urbanovi, a práve táto procesia je neklamným dôkazom pokračovania vinárstva v Hlohovci aj celom našom regióne.

(V dnešnej dobe túto tradíciu pomáha udržiavať Cech hostinských, vinárov a gastronómie v Hlohovci v spolupráci s mestom Hlohovec. Rovnako aj ďalšie združenia (Malokarpatská vínná cesta) a súkromní producenti, výrobcovia a predajcovia vína udržiavajú nielen tradíciu púti k sv. Urbanovi, ale aj celého vinárstva v Hlohovci a jeho okolí.)

Spracoval: Mgr. J. Miková

Dátum: 01/2013